

Určení hodnoty věci pro účely výpočtu náhrady nákladů řízení

23.11.2023 - Kamila Abbasi | Ústavní soud ČR

Městský soud v Brně uložil vedlejší účastníci povinnost vydat stěžovatelce vozidlo a nahradit jí náklady nalézacího řízení ve výši 95 508,80 Kč. Při určení výše odměny advokáta stěžovatelky vyšel městský soud z hodnoty sporu ve smyslu § 8 odst. 1 advokátního tarifu, tedy z hodnoty vozidla. Tu určil podle kupní ceny sjednané v kupní smlouvě z roku 2018 na 605 000 Kč. Krajský soud v Brně posléze potvrdil rozsudek městského soudu ohledně povinnosti vydat vozidlo, ale změnil rozsudek v části týkající se nákladů. Uložil vedlejší účastníci povinnost nahradit stěžovatelce náklady nalézacího řízení ve výši 16 338,50 Kč (výrok II). Na rozdíl od nalézacího soudu odvolací soud považoval za tarifní hodnotu částku 10 000 Kč podle § 9 odst. 1 advokátního tarifu, neboť kupní cena bez dalšího nevypovídá o obvyklé ceně převáděné věci. Ústavní stížností se stěžovatelka domáhala zrušení výroku rozsudku Krajského soudu v Brně o náhradě nákladů nalézacího řízení.

První senát Ústavního soudu (soudce zpravodaj Jaromír Jirsa) ústavní stížnosti stěžovatelky vyhověl a zrušil výrok II rozsudku Krajského soudu v Brně č. j. 28 Co 142/2021-99 ze dne 4. 4. 2023, neboť jím bylo porušeno právo stěžovatelky na ochranu vlastnictví podle článku 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a právo na soudní ochranu podle článku 36 odst. 1 Listiny ve spojení s právem vyjádřit se ke všem prováděným důkazům podle článku 38 odst. 2 Listiny.

Z judikatury Ústavního soudu plyne, že samotný „spor“ o náhradu nákladů řízení obvykle nedosahuje ústavněprávního významu. Rozdíl mezi výší náhrady přiznané nalézacím a krajským soudem však činí 79 170,30 Kč, a nejde tedy o bagatelní částku. Krajský soud v případě stěžovatelky pochybil, nestanovil-li hodnotu předmětu sporu podle § 8 odst. 1 advokátního tarifu. Je-li předmětem řízení věc penězi ocenitelná, je třeba pro výpočet odměny advokáta použít primárně toto ustanovení, podle něhož se za tarifní hodnotu považuje výše peněžitého plnění nebo cena věci anebo práva v době započetí úkonu právní služby, jichž se právní služba týká. Účastníci v kupní smlouvě vyjádřili, jakou má pro ně převáděné vozidlo hodnotu. Ze spisu ani z tvrzení účastníků přitom nevyplývá, že by sjednaná kupní cena odrážela nějaká specifika, jako je například zvláštní obliba nebo vztahy mezi účastníky. Konkrétní zvláštnosti neuvedl ani krajský soud. Nepovažoval-li krajský soud sjednanou kupní cenu za dostatečně věrohodný údaj o hodnotě věci, nic mu nebránilo svou odůvodněnou úvahou nebo dalším dokazováním tuto částku dále korigovat. K právu vítězného účastníka na náhradu nákladů řízení je i významně podhodnocený (nepřesný) odhad ceny šetrnější, než když soud na určení ceny zcela rezignuje. Ústavní soud proto nepovažoval za ústavně konformní závěr krajského soudu, že ve spise schází jakýkoliv ověřitelný údaj o ceně věci a že zjišťování hodnoty předmětu sporu by znamenalo neúčelné náklady a prodloužení sporu.

Krajský soud dále pochybil, neposkytl-li stěžovatelce prostor k vyjádření a případnému doplnění jejích tvrzení a důkazních návrhů, dospěl-li na rozdíl od nalézacího soudu k závěru, že sjednaná kupní cena nereflktuje hodnotu věci. Podle Ústavního soudu je tak jeho rozhodnutí překvapivé a vydané v rozporu s pravidly férového procesu.

V dalším řízení bude krajský soud vázán rozhodnutím Ústavního soudu. Dospěje-li k závěru, že kupní cena neodpovídá hodnotě věci pro účely rozhodování o náhradě nákladů řízení ve smyslu § 8 odst. 1 advokátního tarifu, koriguje hodnotu věci vlastní úvahou nebo doplněním dokazování a vytvoří procesní prostor pro účastníky, aby se mohli ke změně vyjádřit a označit důkazy.

<https://www.usoud.cz/aktualne/urceni-hodnoty-veci-pro-ucely-vypoctu-nahrady-nakladu-rizeni>